

Halina Papiz

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

NOWE REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE OBROTU NAWOZÓW I ŚRODKÓW WSPOMAGAJĄCYCH UPRAWĘ ROŚLIN

Stawiane przed rolnictwem wymagania w zakresie ochrony środowiska związane z prowadzeniem produkcji rolnej, a także zmiany niektórych przepisów dotyczących ochrony wód oraz zgłaszane przez różne podmioty potrzeby dalszego uregulowania rynku środków do produkcji rolnej wymagały dokonania kolejnej zmiany ustawy z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu. Jednak ze względu na szeroki zakres niezbędnych zmian w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowano projekt nowej ustawy o nawozach i nawożeniu oraz środkach wspomagających uprawę roślin.

W projekcie ustawy zawarto obecnie obowiązujące przepisy ustawy o nawozach i nawożeniu oraz nowe regulacje dotyczące zasad wprowadzania do obrotu, przewozu, przechowywania oraz stosowania środków wspomagających uprawę roślin, a także zmiany dotyczące zagadnień już uregulowanych ustawą o nawozach i nawożeniu. Uregulowanie zasad wprowadzania do obrotu, przewozu, przechowywania oraz stosowania środków wspomagających uprawę roślin jest niezbędne z uwagi na znajdujące się w obrocie produkty, które mogą być szkodliwe dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz dla środowiska albo nie wpływają na poprawę właściwości gleb lub wzrost roślin. Produkty te nazywane są polepszaczami, poprawiaczami, stymulatorami itp. Dlatego, wzorem innych państw europejskich, określone zostały zasady wprowadzania tych produktów do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Zaproponowano zmiany obowiązujących przepisów oraz nowe regulacje. W zakresie obrotu nawozami i środkami wspomagającymi uprawę roślin dotyczą one głównie: niektórych definicji, ustanowienia zasad wprowadzania do obrotu środków wspomagających uprawę roślin, warunków cofnięcia pozwolenia na wprowadzenie nawozu lub środka do obrotu, wymagań dotyczących etykietowania nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, upoważnienia do wydania rozporządzenia określającego zakres badań i opinionowania środków wspomagających uprawę roślin oraz jednostki uprawnione do przeprowadzania tych badań i wydawania opinii, stosownych upoważnień dla organów kontroli obrotu nawozami i środkami wspomagającymi uprawę roślin oraz przepisów karnych.

Zawarte w projekcie ustawy nowe lub zmienione definicje oznaczają:

- 1) **nawozy mineralne** – nawozy nieorganiczne produkowane w drodze przemian chemicznych lub fizycznych albo przerobu surowców mineralnych, w tym wapno

- nawozowe, także zawierające magnez oraz nawozy mineralne pochodzenia organicznego;
- 2) **środek poprawiający właściwości gleby** – materiał dodawany do gleby w celu zachowania lub poprawy właściwości lub parametrów chemicznych, fizykochemicznych, fizycznych lub biologicznych gleby, z wyłączeniem dodatków do wzbogacania gleby wytworzonych wyłącznie z produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów rozporządzenia nr 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 273 z 10.10.2002 r., str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 37, str. 92, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1774/2002”;
 - 3) **stymulator wzrostu** – związek organiczny lub mineralny lub jego mieszaninę wpływającą korzystnie na rozwój roślin lub inne procesy życiowe roślin, z wyłączeniem regulatora wzrostu będącego środkiem ochrony roślin w rozumieniu przepisów o ochronie roślin;
 - 4) **podłoże do upraw** – materiał inny niż glebę, w tym substraty, w którym uprawiane są rośliny;
 - 5) **środki wspomagające uprawę roślin** – środki poprawiające właściwości gleby, stymulatory wzrostu, podłoża do upraw;
 - 6) **wprowadzenie do obrotu:**
 - a) oferowanie w celu zbycia, sprzedaż oraz inną odpłatną albo nieodpłatną formę zbycia nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin przez:
 - producenta – w przypadku nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin wyprodukowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - importera – w przypadku nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin przywiezionych z terytorium państw trzecich;
 - producenta lub inny podmiot wprowadzający nawóz lub środek wspomagający uprawę roślin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - w przypadku nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin wyprodukowanych lub wprowadzonych do obrotu na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
 - b) przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin przeznaczonych na potrzeby własne.

Odnosnie zasad wprowadzania do obrotu środków wspomagających uprawę roślin, to tak jak w przypadku nawozów, przepisy projektu zezwalają na wprowadzanie do obrotu tylko tych środków wspomagających uprawę roślin, które prawidłowo stosowane nie są szkodliwe dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz środowiska. Na podstawie projektu ustawy, tak jak dotychczas, można będzie wprowadzać do obrotu nawozy już sprawdzone i powszechnie znane. Należą do nich nawozy naturalne, wapniowe i wapniowo-magnezowe oraz mieszanki typów nawozów mineralnych, będących przedmiotem handlu w krajach Unii Europejskiej, które znajdują się w obrocie, zgodnie

z przepisami rozporządzenia nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów, a także nawozy dla których wydane zostało pozwolenie ministra właściwego do spraw rolnictwa na ich wprowadzenie do obrotu. W związku z tym do obrotu można wprowadzać:

- 1) nawozy:
 - a) mineralne powstałe ze zmieszania typów nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”;
 - b) mineralne odpowiadające typom wapna nawozowego, w których zanieczyszczenia nie przekraczają dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 15 pkt 3;
- 2) naturalne spełniające wymagania weterynaryjne określone w przepisach rozporządzenia nr 1774/2002;
- 3) organiczne, organiczno-mineralne, mineralne nieoznaczone znakiem „NAWÓZ WE”;
- 4) środki wspomagające uprawę roślin mogą być wprowadzone do obrotu na podstawie pozwolenia ministra właściwego do spraw rolnictwa.

Procedura i warunki uzyskania pozwolenia na wprowadzenie do obrotu nawozu nie ulega zmianie. Również wprowadzenie do obrotu środków wspomagających uprawę roślin wymaga uzyskania pozwolenia ministra właściwego do spraw rolnictwa. Analogicznie jak w przypadku nawozów pozwolenie na wprowadzenie do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin zostanie wydane na wniosek:

- producenta – w przypadku środka wspomagającego uprawę roślin wyprodukowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- importera – w przypadku środka wspomagającego uprawę roślin przywiezionego z terytorium państw trzecich;
- producenta lub innego podmiotu wprowadzającego środek wspomagający uprawę roślin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w przypadku środka wspomagającego uprawę roślin wyprodukowanego lub wprowadzonego do obrotu na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Do wniosku dołącza się:

- wyniki badań wykonane w jednostkach upoważnionych do ich przeprowadzenia;
- opinie, wydane na podstawie wykonanych badań;
- projekt instrukcji stosowania i przechowywania – w przypadku środka poprawiającego właściwości gleby albo stymulatora wzrostu;
- odpis z Krajowego Rejestru Sądowego albo zaświadczenie z ewidencji działalności gospodarczej, a w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki cywilnej również umowę tej spółki; przy czym wnioskodawca, który ma siedzibę lub miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zamiast tych dokumentów dołącza do wniosku dokumenty, przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego, potwierdzające prowadzenie przez niego działalności gospodarczej.

Pozwolenie na wprowadzenie do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin wydaje się po uzyskaniu pozytywnych opinii upoważnionych jednostek organizacyjnych stwierdzających, że:

- 1) środek poprawiający właściwości gleby jest przydatny do zachowania lub poprawy właściwości lub parametrów chemicznych, fizykochemicznych, fizycznych lub biologicznych gleby;
- 2) stymulator wzrostu wpływa korzystnie na rozwój roślin lub inne procesy życiowe roślin w inny sposób niż składnik pokarmowy roślin;
- 3) podłoże do upraw jest przydatne do uprawy roślin i nie wykazuje szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzi i zwierząt oraz na środowisko;
- 4) środek poprawiający właściwości gleby albo stymulator wzrostu po zastosowaniu, zgodnym z instrukcją stosowania, nie wykazują szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzi i zwierząt oraz na środowisko;
- 5) środek wspomagający uprawę roślin spełnia wymagania jakościowe;
- 6) środek wspomagający uprawę roślin nie zawiera zanieczyszczeń w ilości przekraczającej dopuszczalne wartości;
- 7) środek wspomagający uprawę roślin wytworzony z produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego lub zawierający te produkty spełniania wymagania weterynaryjne, określone w przepisach rozporządzenia nr 1774/2002 i rozporządzenia Komisji (WE) nr 181/2006 z dnia 1 lutego 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1774/2002 w odniesieniu do nawozów organicznych i dodatków do wzbogacania gleby innych niż nawóz naturalny oraz zmieniające to rozporządzenie (Dz. Urz. UE L 29, z 2.02.2006 r., str. 31).

Dla potrzeb wydania pozwolenia szczegółową dokumentację dotyczącą środka wspomagającego uprawę roślin należy dostarczyć upoważnionej jednostce organizacyjnej przeprowadzającej badania i wydającej opinie. Koszty badań i koszty związane z wydawaniem opinii ponosi:

- 1) producent – w przypadku środka wspomagającego uprawę roślin wyprodukowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) importer – w przypadku środka wspomagającego uprawę roślin przywiezionego z terytorium państw trzecich;
- 3) producent lub inny podmiot wprowadzający środek wspomagający uprawę roślin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w przypadku środka wspomagającego uprawę roślin wyprodukowanego lub wprowadzonego do obrotu na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Do obrotu można wprowadzać także środki wspomagające uprawę roślin dopuszczone do obrotu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub Republice Turcji, które zostały wyprodukowane w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub Republice Turcji lub w państwie będącym członkiem Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w stosunku do których zostało wydane pozwolenie ministra właściwego do spraw rolnictwa na ich wprowadzenie do obrotu. Pozwolenie takie wydaje się na

wniosek importera lub producenta lub innego podmiotu wprowadzającego środek na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W tym przypadku do wniosku dołącza się przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego:

- 1) przepisy prawa państwa, na podstawie których środek wspomagający uprawę roślin został dopuszczony do obrotu;
- 2) dokumenty potwierdzające wyprodukowanie i wprowadzenie do obrotu środka wspomagającego uprawę roślin w jednym z w/w państw;
- 3) instrukcję stosowania i przechowywania środka poprawiającego właściwości gleby albo stymulatora wzrostu.

Minister właściwy do spraw rolnictwa odmawia wydania pozwolenia na wprowadzenie środka wspomagającego uprawę roślin w tym trybie, w przypadku gdy:

- 1) środek nie został wyprodukowany i dopuszczony do obrotu w jednym z w/w państw,
- 2) właściwości środka lub przepisy prawa państwa, na podstawie których środek został dopuszczony do obrotu, nie zapewniają ochrony zdrowia oraz życia ludzi i zwierząt, środowiska oraz interesu konsumentów w stopniu odpowiadającym polskim przepisom.

Zgodnie z projektem ustawy w pozwoleniu na wprowadzenie do obrotu nawozu albo środka wspomagającego uprawę roślin określa się:

- 1) nazwę nawozu albo środka wspomagającego uprawę roślin, imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania i adres albo nazwę oraz siedzibę i adres:
 - a) producenta – w przypadku nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin wyprodukowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) importera – w przypadku nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin przywiezionych z terytorium państw trzecich,
 - c) producenta lub innego podmiotu wprowadzającego nawóz lub środek wspomagający uprawę roślin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w przypadku nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin wyprodukowanych lub wprowadzonych do obrotu na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- 2) wymagania jakościowe;
- 3) informacje, że nawóz albo środek wspomagający uprawę roślin zostały wytworzone z produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, o których mowa w rozporządzeniu nr 1774/2002, lub zawierają te produkty – w przypadku nawozu albo środka wspomagającego uprawę roślin wytworzonych z tych produktów lub je zawierających;
- 4) treść instrukcji stosowania i przechowywania nawozu, środka poprawiającego właściwości gleby albo stymulatora wzrostu sporządzoną w języku polskim.

Pozwolenie na wprowadzenie do obrotu zarówno nawozu, jak i środka wspomagającego uprawę roślin wydaje się na czas nieokreślony. Podlega ono jednak cofnięciu w razie nieprzestrzegania wymagań jakościowych określonych w pozwoleniu lub ujawnienia szkodliwego oddziaływania nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin na zdrowie ludzi, zwierząt lub na środowisko albo nie spełniania wymagań weteryna-

ryjnych, określonych w rozporządzeniu nr 1774/2002, przez nawóz lub środek wspomagający uprawę roślin wytworzonych z produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, o których mowa w rozporządzeniu nr 1774/2002, lub zawierających te produkty.

W razie cofnięcia pozwolenia na wprowadzenie nawozu albo środka wspomagającego uprawę roślin do obrotu producent lub importer lub inny podmiot wprowadzający nawóz lub środek wspomagający uprawę roślin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany wycofać nawóz albo środek wspomagający uprawę roślin z obrotu w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym decyzja o cofnięciu pozwolenia stała się ostateczna.

Projekt ustawy przewiduje prowadzenie przez ministra właściwego do spraw rolnictwa wykazów nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin, które można wprowadzać do obrotu na podstawie w/w pozwoleń. Wykazy te będą publikowane na stronie internetowej Ministerstwa. W projekcie ustawy o nawozach i nawożeniu oraz środkach wspomagających uprawę roślin określono również warunki objęcia procedurą celną nawozów i środków wspomagających uprawę roślin przywożonych z państw trzecich, tj.:

- muszą być dopuszczone do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- ich okres przydatności do stosowania, licząc od dnia objęcia dopuszczeniem do obrotu wynosi co najmniej 6 miesięcy, z wyjątkiem podłoży do upraw;
- powinny być m.in. zaopatrzone w informacje identyfikacyjne wykonane w języku polskim oraz umieszczone w widocznym miejscu, w sposób zapewniający ich trwałość i czytelność.

Warunki te nie dotyczą nawozów i środków wspomagających uprawę roślin przeznaczonych wyłącznie do celów naukowo-badawczych i nawozów naturalnych. Ze względów ekonomicznych, dla umożliwienia jak największej liczbie importerów załatwianie formalności celnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, warunki te nie dotyczą także tranzytu tych wyrobów przez terytorium Polski. Jednak w przypadku tranzytu importer obowiązany jest przedstawić organowi celnemu pisemne oświadczenie, że zgłaszany nawóz nie jest przeznaczony do wprowadzenia do obrotu, w rozumieniu przepisów prawa celnego, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Projektowane przepisy precyzują także wymagania dotyczące sprzedaży zarówno nawozów jak i środków wspomagających uprawę roślin. Regulacje te mają na celu zabezpieczenie właściwej ich jakości, odpowiedzialności podmiotu za sprzedawany towar, a także przekazywanie nabywcom niezbędnej wiedzy o oferowanych wyrobach. Dotyczy to ich konfekcjonowania i etykietowania.

Konfekcjonowanie może odbywać się tylko po uzyskaniu pisemnej zgody producenta nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin i po uzgodnieniu z nim rodzaju opakowań. Natomiast wymagania dotyczące etykietowania są analogiczne do norm obowiązujących obecnie dla nawozów, z tym, że nie podaje się informacji o okresie przydatności do stosowania podłoża do upraw. Przepisów tych nie stosuje się do nawozów naturalnych.

Należy podkreślić, że projekt ustawy wprowadza obowiązek zamieszczania na opakowaniach lub etykiecie dołączonej do nawozu oraz środka wspomagającego uprawę roślin, a w przypadku nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin – w dokumentach towarzyszących, informacji wynikających z odrębnych przepisów. Chodzi tu o przepisy wynikające z ustawy z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.), a w szczególności z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 173, poz. 1679, z późn. zm.). Natomiast w przypadku nawozu organicznego, organiczno-mineralnego albo środka wspomagającego uprawę roślin wytworzonych z produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, o których mowa w rozporządzeniu nr 1774/2002 lub zawierających te produkty, opakowanie powinno być oznakowane zgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji (WE) nr 181/2006 z dnia 1 lutego 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1774/2002 w odniesieniu do nawozów organicznych i dodatków do wzbogacania gleby innych niż nawóz naturalny oraz zmieniające to rozporządzenie (Dz. Urz. UE L 29, z 2.02.2006 r., str. 31).

Nie zmieniono zasad i warunków oznaczania nowego typu nawozu znakiem „NAWÓZ WE” oraz zadań i właściwości ministra właściwego do spraw gospodarki wynikających z rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów (Dz. Urz. WE L 304 z 21.11.2003, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 3, str. 1, z późn. zm.).

W projekcie zmian omawianej ustawy zawarto upoważnienie dla ministra właściwego do spraw rolnictwa do określenia, w drodze rozporządzenia:

- 1) jednostek organizacyjnych upoważnionych do przeprowadzenia badań środków wspomagających uprawę roślin lub wydawania opinii;
- 2) szczegółowego zakresu badań środków wspomagających uprawę roślin oraz wymagania dotyczących opinii o środkach wspomagających uprawę roślin, umożliwiających stwierdzenie spełnienia warunków niezbędnych do wydania pozwolenia na wprowadzenie środka wspomagającego uprawę roślin do obrotu;
- 3) szczegółowego zakresu dokumentacji dotyczącej środków wspomagających uprawę roślin, niezbędnej do przeprowadzenia badań i wydania opinii;
- 4) wymagań dotyczących treści instrukcji stosowania i przechowywania środków poprawiających właściwości gleby oraz stymulatorów wzrostu;
- 5) dopuszczalnych rodzajów zanieczyszczeń środków wspomagających uprawę roślin oraz ich wartości.

Projekt ustawy zawiera również stosowne upoważnienia dla Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska oraz Inspekcji Weterynaryjnej do sprawowania nadzoru nad obrotem nawozami i środkami wspomagającymi uprawę roślin oraz kontroli przestrzegania proponowanych przepisów.

Podkreślić należy, że tak jak dotychczas, badania nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, w ramach kontroli na zgodność z ich wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady, wykonują akredytowane laboratoria upoważnione do prowadzenia tego typu badań. Wykaz tych laboratoriów opublikowany jest w obwieszczeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 13 maja 2004 r. w sprawie listy akredytowanych laboratoriów upoważnionych do wykonywania badań nawozów (M.P., nr 23, poz. 404). Pozostałe nawozy oraz środki wspomagające uprawę roślin badane są, dla potrzeb kontroli, przez okręgowe stacje chemiczno-rolnicze, na podstawie porozumienia z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie obrotu nawozami i środkami wspomagającymi uprawę roślin projektowane przepisy ustawy przewidują opłaty sankcyjne oraz kary w postaci grzywny.

Podmiot wprowadzający do obrotu nawozy i środki wspomagające uprawę roślin niezgodnie z warunkami określonymi dla tych produktów jest obowiązany do wycofania ich z obrotu na własny koszt oraz do wniesienia na rachunek urzędu skarbowego, właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania wprowadzającego do obrotu, opłaty sankcyjnej stanowiącej 100% kwoty należnej za sprzedane nawozy, a w przypadku innej formy zbycia nawozów – 100% wartości korzyści majątkowej uzyskanej za wprowadzone do obrotu nawozy (art. 21, ust. 1). Za nieprzestrzeganie pozostałych przepisów zawartych w projekcie ustawy dotyczących obrotu nawozów oraz nieprzestrzeganie poszczególnych przepisów rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady przewidziano karę grzywny. Orzekanie jej następuje w trybie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenie.

Adres do korespondencji:

*mgr inż. Halina Papiz
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
tel. (022)623 21 54*